

Laatinut: Johanna Mäkinen

Hyväksynyt: Ympäristöterveyslautakunta 4.12.2019

Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma vuosille 2020-2024

Yhtenäinen valvonta ja yhteistyö

Päivitetty 10.2.2021 ympäristöterveyslautakunta

**Aura, Kaarina, Kemiönsaari, Koski TL, Lieto, Loimaa,
Marttila, Oripää, Paimio, Parainen, Pöytyä ja Sauvo**

Elintarvikeketjun monivuotinen kansallinen valvontasuunnitelma (VASU) 2021-2024

<https://www.ruokavirasto.fi/tietoa-meista/mika-on-ruokavirasto/elintarviketurvallisuudenvarmistaminen/suunnitelmat-ja-ohjelmat/elintarvikeketjun-monivuotinen-kansallinenvalvontasuunnitelma-2021-2024/>

Ympäristöterveydenhuollon yhteinen valtakunnallinen valvontaohjelma vuosille 2020-2024

https://www.valvira.fi/documents/14444/261236/Ymparistoterveydenhuollon_valvontaohjelma_2020_2024.pdf/6e1b09c4-c935-6482-059a-035ac95aaa22?t=1568015396747

Valtakunnallinen terveydensuojelun valvontaohjelma vuosille 2020-2024, päivitys vuosille 2021-2024:

https://www.valvira.fi/documents/14444/261236/Terveystensuojelun_valvontaohjelma_paivitys_2021.pdf/452a32ec-58b6-4f68-0137-f8ebfc2d9cbd?t=1602237681351

Eläinlääkintähuollon valtakunnallinen ohjelma (EHO) 2015-2021

https://www.ruokavirasto.fi/globalassets/tietoa-meista/mikaonruokavirasto/valvonta_elaimet/eho_2021_fi_lopullinen.pdf

Laatinut: Johanna Mäkinen

Hyväksynyt: Ympäristöterveyslautakunta 4.12.2019

1. Ympäristöterveydenhuollon päämäärät	3
2. Toimialue ja toimivalta	3
3. Koulutus	5
4. Valvontakohderekisteri ja tietojärjestelmä	5
5. Viestintä ja tiedotus	5
6. Valvonnan maksullisuus	5
7. Laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu	6
8. Riskinarviointi ja tarkastustiheys	6
9. Tarkastuksen sisältö ja tarkastukseen keskimääräisesti käytettävä aika	7
10. Elintarvikevalvonta	7
10.1. Valvontakohderekisterit ja niihin merkittävät tiedot	8
10.2. Ruokaviraston asettamat valtakunnalliset elintarviketurvallisuuden painopisteet	8
10.3. Elintarvikkeiden alkutuotantopaikat	9
10.4. Ilmoittaminen elintarvikehuoneistosta ja laitoshyvaksymisen hakeminen	9
10.5. Elintarvikevalvonnan tarkastusten suunnittelu ja toteutus	10
10.6. Elintarvikevalvonnan valvontaprojektit	11
10.7. Säännöllinen valvonta	11
10.8. Kunnan toimesta tapahtuva näytteenotto ja näytteiden tutkiminen	11
10.9. Ensisaapumisvalvonta	12
11. Terveystensuojelu	12
11.1. Terveystensuojelulain mukaisten tarkastusten suunnittelu ja toteutus	12
11.2. Valvontasuunnitelman painopisteet	12
11.3. Näytteenotto ja näytteiden tutkiminen	13
11.4. Yksityiset talousvesikaivot	16
11.5. Terveystensuojelun suunnitelmalliset tarkastukset ja elinympäristöterveyden edistäminen ..	16
11.6. Radon	16
12. Tupakkalainvalvonta	16
12.1. Tupakkalain suunnitelmallinen valvonta suunnitelmakaudella	17
12.2. Nikotiinivalmisteiden valvonta	17
13. Erityistilanteisiin varautuminen ja toiminta erityistilanteissa	18
14. Epidemioiden selvittäminen	18
15. Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi	18
Liite 1. Uimarantaluettelo ja vesinäytteiden näytteenottosuunnitelman perusteet	19
Liite 2. Toimipaikat ja toiminnot vuonna 2021, Vati-järjestelmä	21

Laatinut: Johanna Mäkinen

Hyväksynyt: Ympäristöterveyslautakunta 4.12.2019

1. Ympäristöterveydenhuollon päämäärät

Ympäristöterveydenhuolto on osa ennaltaehkäisevää kansanterveystyötä, jonka tehtävänä on yksilöön, väestöön ja elinympäristöön kohdistuva terveyden edistäminen sekä sairauksien ja tapaturmien ehkäisy. Ympäristöterveydenhuollon erityislainsäädäntö sekä valtioneuvoston valvontasuunnitelma-asetus (665/2006) edellyttävät kuntia laatimaan ja hyväksymään säännöllistä valvontaa koskevan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman siten, että valvonta on laadukasta, säännöllistä ja terveyshaittoja ehkäisevää.

Ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön tavoitteena on varmistaa kuntalaisille turvallinen elinympäristö, jossa ei ole terveyshaittaa aiheuttavia tekijöitä. Lainsäädännössä korostetaan toiminnanharjoittajien omaa vastuuta, mutta viranomaisvalvontaa tarvitaan toiminnan ja tuotteiden määräystenmukaisuuden varmistamiseksi, toimijoiden tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi, kuluttajansuojan turvaamiseksi sekä toimijoiden tuotantoedellytysten varmistamiseksi.

Ohjelmakaudella 2020-2024 valtakunnallisen terveydensuojelun valvontaohjelman tavoitteena on yhtenäistää valvontakäytäntöjä koko maassa ja saattaa toiminnanharjoittajat samanarvoiseen asemaan valvonnan tiheyden ja laadun osalta sekä valvontaa suuntaavien painopisteiden avulla kohdistaa resurssit tehokkaasti ja suunnitelmallisesti edistämään elinympäristön terveellisyttä sekä lisätä valvonnan vaikuttavuutta ja laatua yhtenäistämällä valvontakäytäntöjä valtakunnallisesti. Maakuntauudistuksen valmistelutyö tiivistä yhteistoimintaa Varsinais-Suomen valvontayksiköiden välillä ja yhteistyötä on tarkoitus jatkaa ja yhdenmukaistaa valvontaa maakunnan alueella.

2. Toimialue ja toimivalta

Ympäristöterveyspalveluiden toimialueen muodostavat 12 kuntaa, jotka ovat solmineet yhteistoimintasopimuksen ympäristöterveydenhuollon palveluista. Sopimuksen mukaisesti isäntäkuntana toimii Lieto, joka vastaa palveluiden tuottamisesta. Toimialue käsittää seuraavat kunnat ja kaupungit: Aura, Kaarina, Kemiönsaari, Koski TL, Lieto, Loimaa, Marttila, Oripää, Paimio, Parainen, Pöytyä ja Sauvo. Päätoimipiste sijaitsee Liedossa ja sivutoimipisteet Paraisilla ja Kemiönsaarella. Eläinlääkintähuollon osalta laaditaan erillinen suunnitelma.

Yksikkö täyttää 30.10.2003 annetun valtioneuvoston periaatepäätöksen vaatimukset (vähintään 10 henkilötyövuotta, kaikki ympäristöterveydenhuollon toimialat samassa yksikössä, yhteinen kokopäivätoiminen työjohto). Viranomaisena toimii Liedon valtuuston ja kunnanhallituksen alainen ympäristöterveyslautakunta, jossa on yksi edustaja jokaisesta toimialueen kunnasta.

Toimialue on maantieteellisesti laaja ja monimuotoinen, käsittäen sekä Turun kaupunkiseudun kuntia, että maatalousvaltaisia kuntia ulkosaaristosta sisämaahan. Toimialueeseen kuuluu sekä alueita, joissa ruotsi on enemmistökieli, että täysin suomenkielisiä kuntia. Yksikön toiminnan tavoitteena onkin turvata palvelujen saatavuus sekä suomen että ruotsin kielellä. Asukkaita toimialueella oli marraskuun lopulla 2020 yhteensä 123 866. Varsinkin saaristossa, Kemiönsaarella ja Paraisilla, väkiluku vaihtelee suuresti runsaan kesäasutuksen vuoksi ja osa toiminnasta on myös sesonkiluonteista, esim. vierasvenesatamat ja kesäravintolat.

Henkilökunta on toimivaltaista koko toimialueella. Toimialajohtaja päättää osaston sisäisestä työnjaosta. Työnjakoa päivitetään aina tarvittaessa. Jokaisella valvontahenkilöstöön kuuluvalla on kuitenkin ensisijainen maantieteellinen vastuualue, jonka valvonnasta sekä asiakkaiden neuvonnasta ja ohjauksesta ao. viranhaltija ensisijaisesti vastaa. Viranhaltijat sijaistavat toinen toisiaan niin, että talous- ja uimaveden laadun valvonta, asiakasneuvonta, todistukset ja terveyshaittaepäilyt hoidetaan joustavasti. Toimivaltaa on delegoitu viranhaltijoille joustavan ja kokousaikatauluista riippumattoman työskentelyn mahdollistamiseksi. Yhteenveto delegoinneista löytyy laatuksikirjasta. Mikäli voimassaolevia määräyksiä ei noudateta, viranomaisen tulee ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin määräysten noudattamisen varmistamiseksi. Pakkokeinojen käytössä ohjeena käytetään Ruokaviraston pakkokeino-opasta. Valvontaresurssin jakaumatiedot löytyvät VTO/VYHA-järjestelmästä, jonne toimialajohtaja päivittää tiedot vuosittain.

Taulukko

Laatinut: Johanna Mäkinen

Hyväksynyt: Ympäristöterveyslautakunta 4.12.2019

Kunnittain vastuunjako, vastuunjakoa päivitetään aina tarvittaessa toimialajohtajan päätöksellä

Vastuutarkastaja käsittelee ilmoitukset ja luvat sekä antaa neuvontaa ja ohjausta sekä toimittaa listan ostopalvelukohteista 1.2. mennessä. Mikäli kohteessa tehdään tupakka- tai nikotiinivalmistetarkastus, se tarkastetaan itse ja tupakkatarkastus tehdään elintarviketarkastuksen kanssa samalla tarkastuskäynnillä. Suunnitelmallisia tarkastuksia jaetaan vuosittain tarkastajien kesken, mikäli työt jakaantuvat epätasaisesti.

Virkanimike	Erityisosaaminen/vastuualue	htpv/(htv)
Toimialajohtaja Johanna Mäkinen	Talous- ja henkilöstöhallinto Taloyhtiöiden tupakointikiellot, lausunnot (ei toimijakohtaisia, tarkastajat mm. Lupapiste) Sisäilmatyöryhmät ja -työsuojelu, Lieto Päätökset ja hallintopakko	220 htpv (1 htv)
Hygieenikkoeläinlääkäri Meri Kallankari	Elintarvikevalvonta Eläinperäiset elintarvikkeet, laitokset ja maidontuotantotilat, lahtivajat yms	220 htpv (1htv)
Terveystarkastaja Tiina Torkkeli- Pitkäranta	Terveydensuojelu Talousvesi (Kemiönsaari, Sauvo, Paimio, Parainen), koulut ja oppilaitokset, majoitustilat, saunat, sosiaalialan laitokset	220 htpv
Terveystarkastaja Anu Vuotila-Kokko	Terveydensuojelu talousvesi (Loimaa, Oripää, Pöytyä, Aura) kauneushoitolat, kuntosalit ja liikuntatilat Uimavesi (uimahallit)	154 htpv (0,7 htv)
Terveystarkastaja Jenni Sarjovaara- Haapanen	Terveydensuojelu talousvesi (Lieto, Koski, Marttila) päivähoito ja nuorten tilat	165 htpv (0,75 htv)
Terveystarkastaja Avoin (täyttölupa)	Terveydensuojelu Talousvesi, Kaarina Uimavesi (uimarannat), Asumisterveys, Laivatarkastukset	220 htpv (1 htv)
Terveystarkastaja Carita Back	Elintarvike- ja tupakkavalvonta Parainen, Kemiönsaari, Loimaa	220 htpv (1htv)
Terveystarkastaja Jaana Kaskela	Elintarvike- ja tupakkavalvonta Kaarina, Pöytyä, Aura	220 htpv (1htv)
Terveystarkastaja Heidi Seppälä	Elintarvike- ja tupakkavalvonta Lieto, Sauvo, Paimio, Oripää, Marttila, Koski TL	220 htpv (1htv)
Ulkopuolinen asiantuntija	Elintarvikevalvonta Koko toimialue, suunnitelmalliset tarkastukset, erillisen työsuunnitelman mukaisesti	1-2 htv
Toimistosihtööri Tiina Riikonen	laskutus, epidemiatyöryhmien ym. yhteystietojen päivitys, eläinlääkäreiden päivystysvuorolistat sekä suoritelaskenta, arkisto yms. yleishallinto	220 htpv (1 htv)

Laatinut: Johanna Mäkinen

Hyväksynyt: Ympäristöterveyslautakunta 4.12.2019

3. Koulutus

Liedon kunnassa toimialat laativat vuosittain koulutussuunnitelman. Suunnitelman lähtökohta on koulutustarve. Koulutuspäiviä on vuosittain viisi/henkilö ja perustellusta syystä enemmän, toimialajohtajan päätöksellä. Valvontaviranomaisen on varmistettava, että henkilökunnalla on riittävä osaaminen ja että osaamista pidetään tarvittaessa yllä säännöllisellä kouluttautumisella. Koulutusta varsinaisten koulutuspäivien lisäksi on myös muu ammattitaidon edistäminen, kuten malliasiakirjoihin perehtyminen tai muu suunnitelmallinen pätevyyden ylläpito ja esimerkiksi aluehallintoviraston työnohjauspäivät.

4. Valvontakohderekisteri ja tietojärjestelmä

Valvontahenkilöstön käytössä on valtakunnallinen ympäristöterveydenhuollon toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmä VATI, jota Ruokavirasto hallinnoi. Vati on korvannut 2019 TerveKuu-terveysvalvonnan ja elintarvikevalvonnan osalta. Eläinsuojelu ja sivutuotevalvonta sekä arkistohaku jäävät toistaiseksi TerveKuu-järjestelmään. Tietojärjestelmään kerätään keskitetysti kaikki valvontakohteisiin liittyvät tiedot (toimijan tiedot, toimintatiedot, tarkastuspöytäkirjat, näytteenottotiedot jne.) TerveKuu tietojärjestelmä sijaitsee Liedon kunnan Turun kaupungin/Tieran konesalissa sijaitsevalla palvelimella.

5. Viestintä ja tiedotus

Viestintään kuuluu asiakaspalvelu, neuvonta ja opastus sekä tiedottaminen. Liedon kunnan tiedotusohjeiden lähtökohta on kuntalain 29 §, jonka mukaan kunnan on tiedotettava asukkailleen kunnassa vireillä olevista asioista, niitä koskevista suunnitelmista, asioiden käsittelystä, tehdyistä ratkaisuksista ja niiden vaikutuksista. Kunnan on laadittava tarvittaessa katsauksia kunnan palveluja, taloutta, ympäristönsuojelua ja maankäyttöä koskevista asioista. Asukkaille on myös tiedotettava, millä tavoin asioista voi esittää kysymyksiä ja mielipiteitä valmistelijoille ja päättäjille. Kuntalaisten hyvä palvelu edellyttää tehokasta sisäistä ja ulkoista tiedottamista. Liedon kunnan tiedotustoimintaa johtaa ja valvoo kunnanhallitus ja kunnanjohtaja. Kukin osastopäällikkö vastaa oman osastonsa tiedotuksesta. Kunnan tulee tiedottaa ja neuvoa paikallisia yrityksiä ja muita yhteistyötahoja lainsäädännön vaatimusten suhteen.

Ympäristöterveydenhuollon tiedotuksessa käytetään pääasiassa paikallislehtiin lähetettäviä tiedotteita ja osaston omia sekä sopijakuntien internet-sivuja sekä Suomi.fi-sivustoa. Alueelliset erityistarpeet pyritään huomioimaan asiakaspalvelussa mahdollisimman hyvin ja kuntien yhteistoimintapisteitä hyödynnetään, esim. näytteenottopulppojen ja kaavakkeiden jakelupisteinä. Osaston sisäisestä viestinnästä suurin osa hoidetaan sähköpostitse ja osasto- sekä tiimipalaverissa. Vuonna 2019-2020 Liedon kunnan www-sivut tullaan uudistamaan. Tässä yhteydessä myös ympäristöterveyspalveluiden sivut uudistetaan ja päivitetään. Sivuille on kerätty mm. yhteystiedot, lomakkeet ja linkkejä keskusvirastojen sivuille. Sivujen päivityksestä ja ylläpidosta vastaavat Johanna Mäkinen ja Tiina Riikonen. Toimialueen kuntien www-sivuilta löytyvät linkit Liedon kunnan ympäristöterveyspalveluiden sivuille.

Viestintä kuuluu kaikille viranhaltijoille, mutta erityistilanteissa tiedottamisvastuu on ensisijaisesti toimialajohtajalla. Erityistilanteisiin liittyvät tiedotusohjeet löytyvät ympäristöterveydenhuollon valmiussuunnitelmasta. Ohjeistus ns. normaaliolojen viestinnän suhteen on pitkälti samanlainen ja noudattaa Liedon kunnan ohjeistusta. Liedon kunnan tiedotusohje on hyväksytty kunnanhallituksessa 431/22.11.2010. Liedon kunnan viestintä- ja markkinointisuunnitelma on hyväksytty valtuustossa 8/30.1.2012. Ohjeet löytyvät Liedon kunnan intranetistä, Sinetistä.

6. Valvonnan maksullisuus

Kunnan valvontaviranomaisen on perittävä toimijalta hyväksymänsä taksan mukainen maksu valvontasuunnitelmaan sisältyvistä tarkastuksista, näytteenotosta ja näytteen tutkimuksesta. Ympäristöterveyspalveluiden taksa on nähtävillä Liedon kunnan www-sivuilla.

Laatinut: Johanna Mäkinen

Hyväksynyt: Ympäristöterveyslautakunta 4.12.2019

Artiklan 28 mukaan toimivaltaisen viranomaisen on perittävä aiheutuvat kustannukset sellaisesta lisävalvonnasta, joka ylittää tavanomaisen suunnitellun valvontatoiminnan. Tällaista lisävalvontaa on esimerkiksi näytteiden ottaminen ja analysointi sekä muut valvontatoimet, jotka ovat tarpeen ongelman laajuuden selvittämiseksi ja sen toteuttamiseksi, onko korjaavia toimia toteutettu. Esimerkiksi ruokamyrkytyspäilyyn selvittämiseksi ei peritä maksua, mutta selvityksen yhteydessä mahdollisesti ilmenevien epäkohtien korjaamisen vuoksi tehtävä lisävalvonta on maksullista. Kaikki tupakkalain mukaisen valvonnan kustannukset katetaan vuosittaisista myynnin valvontamaksuista saaduilla tuloilla. Muu tupakkalain mukainen valvonta on näin ollen maksutonta.

7. Laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu

Näytteenotto ja tutkiminen ovat valvontamenetelmiä, joilla voidaan selvittää omavalvonnan toimivuutta sekä tuotteiden turvallisuutta ja määräystenmukaisuutta. Näytteiden tutkimiseen käytettävän laboratorion tulee olla asianmukaisesti hyväksytty tekemään pyydettyjä tutkimuksia. Viranomaisnäytteiden tutkimukset sekä tutkimukset, joiden tekemisestä on säädetty lainsäädännössä, tutkitaan elintarvikelain 37 §:n mukaisissa laboratorioissa. Elintarvikevalvontaviranomainen voi osoittaa laboratorion, jossa viranomaisnäytteet analysoidaan myös toiminnanharjoittajan maksamien viranomaisnäytteiden osalta. Ympäristöterveydenhuollon elintarvikenäytteet tutkitaan Eurofinns Oy:n ja NetFoodlab Oy:n laboratorioissa ja vesinäytteet Lounais-Suomen vesi- ja ympäristötutkimus Oy:n ja Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistyksen laboratorioissa.

8. Riskinarviointi ja tarkastustiheys

EU valvonta-asetus 2017/625 edellyttää että valvonta on säännöllistä, riskiperusteista ja sopivalla tiheydellä toistuvaa. Toimivaltaisten viranomaisten on vahvistettava virallisen valvonnan tiheys ottaen huomioon tarve mukauttaa valvontatoimet riskiin ja odotettavaan säännösten noudattamisen tasoon eri tilanteissa. Koska virallinen valvonta voi olla rasite toimijoille, toimivaltaisten viranomaisten on järjestettävä ja toteutettava viralliset valvontatoimet toimijoiden edut huomioon ottaen ja rajattava rasitus siihen, mikä on tarpeen tehokkaan ja vaikuttavan virallisen valvonnan suorittamiseksi.

Valvontakohteiden valvonnan tarve määräytyy kohdekohtaisen riskinarvioinnin perusteella. *Jokainen tarkastaja vastaa omien kohteidensa riskinarvioinnin ajantasaisuudesta ja toimijalla on oikeus saada tietoa oman kohteidensa riskinarvioinnista ja sen perusteista.* Toimialakohtaisissa ohjelmissa ja ohjeissa on perusteet valvontakohteiden riskinarviointiin. Kohdekohtainen riskinarviointi löytyy Vatista. Riskinarviointia päivitetään aina tarvittaessa tarkastusten yhteydessä. Toimialueella on runsaasti pienimuotoista ja kausiluontoista toimintaa, toiminnan luonne ja laajuus huomioidaan arvioinnissa. Riskinarvioinnissa merkittävänä tekijöinä ovat tuotantomäärät ja toimintatyypit.

Elintarvikevalvonnassa on käytössä Ruokaviraston malliarviointi. Riskinarviointi tehdään, kun kohteessa on tehty ensimmäinen tarkastus. *Riskinarviointia päivitetään aina tarvittaessa.* Katso lisätietoja: 10.5 Elintarvikevalvonnan tarkastusten suunnittelu ja toteutus.

Terveysuojelussa ensisijainen valvontakohte on riskinarvioinnin johdosta talousveden laatu. Toiseksi tärkein tehtävä on uimaveden laadun valvonta ja kolmanneksi ilmoitusten käsittely, neuvonta, ohjaus ja asiakasvalitukset sekä mahdolliset tarkastukset niiden johdosta. Koulujen ja päiväkotien osalta toiminnan painopiste on terveyshaittojen ennaltaehkäisyssä ja sisäilmatyöryhmyöskentelyssä. Monialainen yhteistyö on tärkeää molemmissa toimintatavoissa ja tarkastusten vuosirytmii yritetään ensisijaisesti sovittaa yhteen muiden toimijoiden kanssa viranomaisyhteistyön mahdollistamiseksi (lähinnä kouluterveydenhuollon ja työterveyshuollon kanssa). Valvontasuunnitelman mukaiset tarkastukset harvoin johtavat toimenpiteisiin ja ne ovat siksi toissijaisia, näihin tehtäviin verrattuna. Koska tehtäviä on poistunut ja valvontakohteiden määrä laskenut, mahdollisuudet hoitaa suunnitelman mukaisia tarkastuksia ovat kuitenkin hyvät. Valvontakohteiden osalta mm. parturi-kampaamot on poistettu säännöllisen valvonnan piiristä. Varsinais-Suomen valvontayksiköt ovat lisäksi yhdessä linjanneet, että liikuntatilat tarkastetaan ilmoituskäsittelyn yhteydessä ja mikäli vakavia puutteita ei huomata, jatkossa tarkastus tehdään vain valituksen johdosta tai esimerkiksi toiminnanharjoittajan vaihtuessa. Kuluttajaturvallisuusvalvonnan siirryttyä valtiolle liikuntatilojen riskit ovat vähäisiä, sillä oleskelu on vapaaehtoista ja lyhytaikaista ja altistuneiden määrä rajallinen.

Laatinut: Johanna Mäkinen

Hyväksynyt: Ympäristöterveyslautakunta 4.12.2019

Tarkastustiheydet terveydensuojelun ja tupakkavalvonnan osalta määräytyvät edellä mainituin täydennyksin pääosin valtakunnallisen valvontaohjelman pohjalta. Valituksen johdosta voidaan tehdä tarkastus kohteessa, joka ei ole suunnitelmallisten tarkastusten piirissä esim. kampaamo. Viranomaiselle ilmoitetut uudet kohteet tulevat heti ilmoituksen käsittelyn jälkeen suunnitelmallisen valvonnan piiriin, jolloin myös kohteeseen tehtävää ensimmäistä tarkastusta pidetään suunnitelmallisena tarkastuksena, josta peritään maksu. *Ensimmäinen tarkastus tehdään kuuden kuukauden sisällä toiminnan aloituksesta.*

9. Tarkastuksen sisältö ja tarkastukseen keskimääräisesti käytettävä aika

Tarkastus voi sisältää useiden ympäristöterveydenhuollon lakien mukaisia toimenpiteitä ja tarkastuskertomuksessa esitetään, minkä säännösten mukaan tarkastus on tehty. Tarkastusaikaan vaikuttaa tarkastuksen sisällön laajuus ja tarkastusaikaan katsotaan kuuluvaksi varsinaisen kohteessa tehdyn tarkastuksen lisäksi tarkastukseen valmistautuminen sekä tarkastuskertomuksen laatiminen.

Tarkastusten yksityiskohtaisempi sisältö on kuvattu keskusvirastojen antamissa ohjeissa. Tarkastuksella tarkoitetaan valvontaviranomaisen tai tämän valtuuttaman ulkopuolisen asiantuntijan säännöllisesti ja ennalta suunnitellusti tekemää valvontakohteen tarkastusta, jossa arvioidaan valvontakohteen vaatimustenmukaisuus. Tarkastus voi sisältää näytteenottoa ja mittauksia kohteen, kohteessa harjoitettavan toiminnan, kohteessa valmistettavien tuotteiden tai kohteessa tarjottavien palveluiden terveyshaittojen, turvallisuuden ja määräystenmukaisuuden arvioimiseksi. *Valvonta-asetuksen 3 artiklan mukaan elintarvikevalvonta tehdään pääsääntöisesti ilman ennakoilmoitusta.* Tarkastukset pyritään tekemään silloin, kun valvontakohteessa on toimintaa, mutta joissakin tapauksissa tarkastus voidaan toteuttaa myös muulloin, esimerkiksi aamulla ennen toiminnan alkamista. Useimmiten tarkastus tehdään valvontakohteessa, mutta valvontaviranomainen voi joissakin tapauksissa tarkastaa esimerkiksi asiakirjoja myös virkapaikallaan tai kerätä tietoja toiminnanharjoittajalta käymättä kohteessa.

Tarkastuksesta on aina laadittava tarkastuskertomus, joka täyttää sille asetetut vaatimukset ja jossa huomioidaan muun muassa toimialakohtaiset ohjeet. Valviran tarkastuslomakepohjat terveydensuojelulain ja tupakkalain valvontaa varten ohjeineen löytyvät ympäristöterveydenhuollon ekstranetistä ja ovat täytettävissä VATI-tietojärjestelmässä. Elintarvikevalvonnassa vastaavasti toimitaan Oiva-lomakkeiden mukaisesti. Riskinarvioinnin perusteella valvoja valitsee lomakkeelta tarkastettavat asiakokonaisuudet. Tarkastuslomakkeiden käyttö yhtenäistää valvontaa valtakunnallisesti. Tarkastuksesta laaditaan aina tarkastuskertomus Vatiin. *Tarkastetut asiat kirjataan, vaikka niissä ei tarkastuksen aikana havaittaisikaan epäkohtia.* Tarkastuskertomukseen merkitään valvonnan tarkoitus, käytetyt menetelmät ja valvonnan tulokset sekä tarvittaessa asianomaiselta toimijalta edellytettävät toimet määräaikoineen. *Tarkastuskertomus toimitetaan sähköisesti tarkastuskohteeseen kahdeksan työpäivän kuluessa tarkastuksesta suoraan toiminnanharjoittajalle, tavoitteena on päästä myös terveydensuojelussa samaan suunnitelmallisten tarkastusten osalta (ks. LaatuNet).* Tarkastuskertomus voidaan tarvittaessa lähettää tiedoksi myös muille viranomaisille tai tahoille.

Tarkastuksen lopuksi tarkastaja aina vetää yhteen tarkastuksen keskeiset havainnot ja kertoo ajatuksensa toimenpide-ehdotuksiksi ja aikatauluksi, jotka kirjataan tarkastuspöytäkirjaan. Mikäli tarkastuksella jää selvitetävää, myös tämä kerrotaan tarkastuksen yhteydessä. Tämä mahdollistaa toimijan kuulemisen ja asiasta voidaan keskustella ja sopia asianosaisten kanssa.

10. Elintarvikevalvonta

Elintarvikevalvonnan tavoitteena on toteuttaa elintarvikelainsäädännössä asetettuja päämääriä. Lain tarkoituksena on varmistaa elintarvikkeiden ja niiden käsittelyn turvallisuus sekä elintarvikkeiden hyvä terveydellinen ja muu elintarvikemääräysten mukainen laatu sekä varmistaa elintarvikkeiden jäljitettävyyden. Elintarvikelain tarkoituksena on myös varmistaa, että elintarvikkeista annettava tieto on totuudenmukaista ja riittävää eikä johda kuluttajaa harhaan. Tarkoituksena on suojata kuluttajaa elintarvikemääräysten vastaisten elintarvikkeiden aiheuttamilta terveysvaaroilta sekä taloudellisilta tappioilta.

Laatinut: Johanna Mäkinen

Hyväksynyt: Ympäristöterveyslautakunta 4.12.2019

Elintarvikelainsäädännön lähtökohtana on, että ensisijainen vastuu elintarvikkeen turvallisuudesta ja määräysten mukaisuudesta on elintarvikealan toimijalla. Omavalvonnan avulla toimija varmistaa, että elintarvikkeen turvallisuus ei vaarannu sinä aikana, kun elintarvike on toimijan vastuulla. Viranomaisvalvonnan tehtävänä on puolestaan varmistaa, että omavalvonta toimii tehokkaasti ja että elintarvikkeen turvallisuus, jäljitettävyys ja muu määräysten mukaisuus toteutuvat kaikissa tuotanto-, jalostus- ja jakeluvaiheissa. Viranomaisen on tarvitessa annettava toimijalle tarpeellisia ohjeita ja kehotuksia elintarvikemääräysten noudattamiseksi ja omavalvonnan toimivuuden varmistamiseksi (elintarvikelaki 53 §). Toiminnan määräysten mukaisuus parantaa elintarvikealan toimijoiden toimintaedellytyksiä ja menestymismahdollisuuksia markkinoilla sekä pienentää esimerkiksi takaisinvedoista johtuvia yrittäjän taloudellisia kustannuksia.

Elintarvikevalvontaa suunnataan eri kohteisiin tai osa-alueisiin sen mukaan, missä sitä eniten tarvitaan riskitekijät huomioon ottaen. Valvonnan on oltava tasapuolista niin, että se kohdistuu perusteiltaan yhdenvertaisesti kaikkiin valvontakohteisiin ja valvontakohdetyppeihin. Kohteen valvonnan tehostamiselle tai sen lieventämiselle on perusteet, jotka saadaan arvioimalla valvontakohteessa elintarvikkeeseen kohdistuvia riskitekijöitä. Tasapuolisuus elintarvikevalvonnassa tarkoittaa sitä, että valvonnan määrä ja valvontamenetelmät valitaan elintarvikkeen turvallisuuden ja laadun varmistamiseksi samoilla perusteilla koko maassa.

Jäljitettävyys on elintarviketurvallisuuden kannalta keskeinen tekijä, ja sen avulla voidaan ongelmatilanteissa poistaa määräysten vastaiset elintarvikkeet kohdennetusti markkinoilta ja antaa kuluttajille oikeaa ja riittävää informaatiota. Jäljitettävyys on tärkeää myös selvitetäessä elintarvikkeesta annettavien tietojen totuudenmukaisuutta tai muuta määräysten mukaisuutta.

10.1. Valvontakohderekisterit ja niihin merkittävät tiedot

Valvontaviranomaisella tulee olla ajan tasalla olevat tiedot kaikista alueensa elintarvikevalvontakohteista (elintarvikelaki 83 §). Näitä ovat:

- ilmoittamista tai hyväksyntää edellyttävät elintarvikehuoneistot (elintarvikelain muutos 352/2011 14 ja 15 §) mukaan lukien ns. virtuaalihuoneistot, liikkuvat elintarvikehuoneistot ja kuljetustoiminta;
- liikkuvat elintarvikehuoneistot, joista on jo tehty ilmoitus toiselle paikkakunnalle ja joiden saapumisesta valvontaviranomaisen alueelle tiedotetaan valvontaviranomaiselle (elintarvikelain muutos 352/2011 15a.1 §); liikkuva elintarvikehuoneisto merkitään kuitenkin rekisteriin vain siinä valvontayksikössä, josta on hyväksynyt ko. huoneiston tai käsitellyt ko. huoneistosta tehdyn ilmoituksen;
- toimijat, jotka valmistavat tai saattavat markkinoille elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvia materiaaleja ja tarvikkeita (kontaktimateriaalialan toimijat) (elintarvikelain muutos 643/2010 21a §); sekä
- ilmoittamista edellyttävät elintarvikkeiden alkutuotantopaikat (elintarvikelain muutos 352/2011 22.1 §).

Kaikkien em. tiedot löytyvät Vatista.

10.2. Ruokaviraston asettamat valtakunnalliset elintarviketurvallisuuden painopisteet

Ruokavirasto on suunnitellut valtakunnalliset elintarviketurvallisuuden painopisteet. Kansallisen valvontasuunnitelma 2021-2024, painopisteet ovat: 1) Tiedolla johtaminen ja digitalisaatio, 2) Petoksellisen toiminnan torjunta viranomaisyhteistyönä, 3) Valmius ja kriisinhallinta.

Painopisteet huomioidaan Liedon ympäristöterveydenhuollossa mm. seuraavasti

Digitalisaatio ja tiedolla johtaminen

Vatin jatkuva kehittäminen valtakunnallisesti. Vuoden alusta Liedon valvontayksikössä otettiin käyttöön sähköinen ns. ILPPA-ilmoitus. Lomakkeet ja vuoden 2020 lopulla uudistetut www-sivut ovat saavutettavia. Vati-tietojärjestelmän käyttöönoton myötä työsuunnitelmien raporttien kehittyminen parantaa tiedonsaantia ja vertailua, mikä osaltaan edistää tiedolla johtamista.

Tiedolla johtamiseen liittyy kiinteästi myös laadun kehittäminen ja yhtenäisten toimintatapojen sekä ohjeiden mukainen toiminta jota voidaan varmistaa käymällä läpi työohjeita, kirjaamalla poikkeamia ja tekemällä sisäistä ja ulkoista auditointia.

Laatinut: Johanna Mäkinen

Hyväksynyt: Ympäristöterveyslautakunta 4.12.2019

Suunnitelmakaudella yhtenä painopisteenä on ollut myös valvonnan toimenpiteiden loppuunsaattaminen

- Kiinnitetään huomiota siihen, että kohteiden valvonnassa tarvittavat toimenpiteet saatetaan loppuun.
- C- ja D-arvioinneissa annetaan määräaika epäkohtien korjaamiselle, asioiden korjaaminen varmistetaan uusintatarkastuksilla.
- D-arvioinneissa vaatimusten noudattaminen varmistetaan hallinnollisilla pakkokeinoilla.
- Epäkohdat ja tehdyt korjaavat toimenpiteet kirjataan tarkastuskertomuksiin.

Petoksellisen toiminnan torjunta

Huomioidaan Ruokaviraston ohjeet ja kehitetään viranomaisyhteistyötä (ml. velvoitteidenhoitoselvitys).

- Valvonnan kohde- ja vaatimuskattavuuden varmistaminen – elintarvikeparanteiden valvonta (Oiva-rivi 11.1)
- Petosten valvonnan ja torjunnan valmiuden kehittäminen 2020–2022 luonnonmukaisessa tuotannossa (tarkastetaan suunnitelman mukaisesti tarkastettavissa kohteissa Oiva-rivi 12.5)

Valmius ja kriisinhallinta

Vuonna 2021 järjestetään ympäristöterveydenhuollon valtakunnallinen valmiusharjoitus. Liedon valvontayksikkö osallistuu harjoitukseen. Harjoituksessa esiin nousevat mahdolliset kehittämiskohteet huomioidaan oman valmiuden kehittämisessä.

Valtakunnallisiin painopisteisiin liittyen kiinnitetään huomiota erityisesti myös seuraavien, valtakunnallisten valvontatulosten perusteella elintarviketurvallisuutta ja kuluttajien tiedonsaantia heikentävien asioiden tarkastamiseen. Käytännössä Oiva-tarkastuksilla kiinnitetään huomiota alla lueteltujen oivariivien/asiakokonaisuuksien tarkastamiseen.

- Kunnossapito (Oiva-rivit 2.2. ja 2.3)
- Puhtaanapito (Oiva-rivit 3.1 ja 3.2)
- Markkinointi (Oiva-rivi 13.3)
- Valtakunnallinen suolan ja ravintoarvomerkitöjen valvontaprojekti – huomioidaan raportointitulokset tarvittaessa valvonnassa

10.3. Elintarvikkeiden alkutuotantopaikat

Alkutuotantopaikasta ja siellä harjoitettavasta toiminnasta on tehtävä ilmoitus hyvissä ajoin ennen toiminnan aloittamista. Toimijan on ilmoitettava myös annettujen tietojen oleellisista muutoksista, toiminnan keskeyttämisestä yli vuodeksi sekä toiminnan lopettamisesta (elintarvikevalvonta-asetus). Valvontaviranomaisen on ilmoitettava alkutuotannon toimijalle ottaneensa vastaan ilmoituksen tai saaneensa tiedon toiselta viranomaiselta.

Kun alkutuotantopaikalla tehdään elintarvikevalvontaan kuuluva tarkastus, tuottajalle tulee kertoa muun muassa tarkastuskäynnin tarkoituksesta ja sisällöstä sekä antaa mahdollisuus antaa lisäselvityksiä tai palautetta myös jälkikäteen. Tätä varten Ruokavirasto on avullanne laatinut toimijalle annettavan tiedotteen.

Tiedotteen tarkoitus on selvittää alkutuotannon toimijalle valvonnan perustiedot: mikä taho valvontaa tekee, mitkä ovat valvonnan perusteet, mitä kautta toimija voi antaa palautetta valvonnasta tai saada lisäselvityksiä valvontakäynnillä tehdyistä havainnoista. Tiedotteessa kerrotaan, miten elintarvikevalvonta liittyy tietyissä tapauksissa täydentävien ehtojen valvontaan. *Tiedot jätetään toimijalle kirjallisessa muodossa, jotta hän voi palata niihin tarvittaessa myöhemmin. Tiedotteessa on kohdat valvontayksikön yhteystiedoille ja tarkastuksen ajankohdalle. Liedon yhteistoiminta-alueella alkutuotannon tarkastusten yhteydessä toimijoille annetaan aina em. tiedote.*

10.4. Ilmoittaminen elintarvikehuoneistosta ja laitoshyväksymisen hakeminen

Elintarvikehuoneistoa koskevan ilmoituksen käsittelevä viranomainen antaa elintarvikealan toimijalle todistuksen ilmoituksen käsittelystä. Elintarvikelain 13 §:n 2 momentissa tarkoitettavat laitokset hyväksyy laitoksen sijaintikunnan valvontaviranomainen. Ruokavirasto hyväksyy kuitenkin teurastamot ja riistan käsittelylaitokset sekä niiden yhteydessä olevat laitokset.

Laatinut: Johanna Mäkinen

Hyväksynyt: Ympäristöterveyslautakunta 4.12.2019

Elintarvikehuoneistot, joiden toiminnan aloittamisesta on tehtävä ilmoitus, tarkastetaan pääsääntöisesti vasta toiminnan jo alettua. Kohteen ensimmäinen tarkastus suoritetaan riskinarvioinnista riippuen 3-6 kk kuluttua toiminnan alkamisesta.

Laitoksen on oltava valvontaviranomaisen hyväksymä elintarvikehuoneistoksi ennen toiminnan aloittamista. Valvontaviranomainen tekee elintarvikehuoneiston hyväksymisestä laitokseksi päätöksen. Laitokseen tehdään tarkastus ennen päätöksen tekemistä. *Valvontaviranomaisen on ratkaistava asia 60 vuorokauden kuluessa asian vireille tulosta, ellei asian laajuus, hakemuksen puutteellisuus tai muu erityinen syy edellytä asian pitempää käsittelyä.*

Liedon ympäristöterveydenhuoltoon tulee vuosittain noin 100 kpl elintarvikehuoneistoilmoituksia ja 0-2 laitoshyväksyntää.

10.5 Elintarvikevalvonnan tarkastusten suunnittelu ja toteutus

Suunnitelmallisia elintarvikevalvonnan tarkastuksia on tarkoitus tehdä vuonna 2020 yhteensä 594 kpl. Laitoksiin tarkastuksia on tarkoitus tehdä 80. Lisäksi tarkastetaan palvaamoiden yhteydessä olevat myymälät 2 kpl sekä kolme lahtivajaa.

Laitosvalvonnan (hyväksytyt elintarvikehuoneistot) ja eläintilojen alkutuotannon valvonnan vastuuhenkilö on valvontaeläinlääkäri Meri Kallankari. Sijaisina kiireellisissä asioissa toimivat Turun, Raision ja Uudenkaupungin valvontaeläinlääkärit yhteistoimintasopimuksen mukaisesti sekä vientitodistusten osalta myös praktikkoeläinlääkärit.

Tarkastajat suunnittelevat tässä valvontasuunnitelmassa esitetyllä tavalla kohteen valvonnan niin, että toimintaan käytettävät tilat, koko toiminta sekä omavalvonta tarkastetaan riskinarvioinnissa määritellyn tarkastusjakson aikana. Ruokavirasto on laatinut yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa malliasiakirjoja, joita viranomaisten suositellaan käyttävän valvontatoimenpiteissä. Säännöllisen valvonnan piiriin kuuluvat valvontakohteet ja tarkastusmäärät perustuvat kohteiden riskinarviointiin. Valvonnan tarpeen arvioinnin perustana käytetään Elintarvikehuoneiston riskiluokitus ja valvontatarpeen määrittäminen (Eviran ohje 10503/2) –ohjetta. Toiminnan luonne ja laajuus huomioidaan riskinarvioinnissa. Merkittävänä tekijöinä ovat tuotantomäärät ja toimintatyyppi.

Riskinarviointia päivitetään aina tarvittaessa tarkastusten yhteydessä. Elintarvikekohteiden valvontatiheys kirjataan VATlin kohdekohtaisesti, jolloin tiedot tarkastusajankohdista näkyvät tarkastajille valvontaohjelmassa. Riskiluokitusohjeesta poikkeava, tarkastustiheyteen vaikuttava peruste kirjataan VATlin toiminnan lisätiedot –kohtaan. Yhteisesti sovitut poikkeamaperusteet kirjataan myös LaatuNet –ohjeisiin.

Varsinais-Suomen valvontayksiköt ovat yhteisesti linjanneet, että toimijan saadessa kolme Oiva-A arvosanaa peräkkäin, laskennallista tarkastustiheyttä lasketaan 50% ilmoitetuissa elintarvikehuoneistoissa. Tämä ei kuitenkaan koske kohteita, joissa käydään harvemmin kuin kerran vuodessa. Vastaava linjaus on tehty Satakunnassa. Munantuotannon alkutuotantotarkastuksia (ns. munahuoneiden) ei tehdä suunnitelmallisesti, tarkastustiheys on 0. Munantuotannon elintarviketarkastus tehdään vain esim. suoramyynnin/tilamyymälän tai terveys-haaitaepäilyn johdosta. Munantuotantotiloilla tehdään vuosittain salmonellavalvontakäynti.

Tarvittaessa valvontaviranomainen voi käyttää elintarvikelain mukaisissa tehtävissä elintarvikelain 36 §:n mukaista ulkopuolista asiantuntijaa. Hallinnolliset päätökset viranomaisen on kuitenkin tehtävä itse myös tällaisissa tapauksissa. Viranomaisen on ilmoitettava Ruokavirastolle (kirjaamo@ruokavirasto.fi, valvonnan kehittämisyksikkö), mitä tehtäviä se aikoo antaa ulkopuolisen asiantuntijan tehtäväksi, ulkopuolisen asiantuntijan nimi ja miten ulkopuolisen asiantuntijan riippumattomuus ja pätevyys on varmistettu. (Ruokaviraston ohje ja ulkopuolisen asiantuntijan käyttämiseen apuna elintarvikevalvonnassa.) Liedon kunnassa on päätetty käyttää ulkopuolista asiantuntijaa oman työn rinnalla vuodesta 2021 alkaen. Tarkoituksena on luoda toimiva ja kustannustehokas asiantuntijayhteistyömalli, jossa seurataan myös asiakaskokemusta sekä valvonnan kustannuksia ja laatua. Toimialajohtaja toimittaa em. ilmoituksen Ruokavirastolle.

Laatinut: Johanna Mäkinen

Hyväksynyt: Ympäristöterveyslautakunta 4.12.2019

Elintarvikelain muutoksen yhteydessä lain 21 §:ään lisättiin vaatimus valvontatietojen julkistamisesta: elintarvikealan toimijan on julkistettava valvontaviranomaisen antama elintarvikehuoneiston tarkastuksesta kertova asiakirja Ruokaviraston määräämällä tavalla. Tietojen julkistamisen tavoitteena on lisätä viranomaistoiminnan avoimuutta, kannustaa toimijoita jatkuvaan parantamiseen sekä antaa kuluttajille lisää tietoa oman päätöksen tueksi. Oiva-järjestelmä on käytössä koko maassa kaikkien elintarvikevalvontakohteiden osalta.

10.6. Elintarvikevalvonnan valvontaprojektit

Osallistumme valvontaprojekteihin suunnitelmakaudella Ruokaviraston ohjeistuksen mukaisesti.

Vuodelle 2020 suunniteltu Varsinais-Suomen valvontayksiköiden yhteinen pintapuhtausprojekti ei toteutunut mutta projektia on tarkoitus toteuttaa ostopalvelutarkastusten osana vuonna 2021. Projekti kohdistuu ilmoitettuihin elintarvikehuoneistoihin. Mittaukset kohdistetaan elintarvikkeiden kanssa kosketuksiin joutuviin pintoihin, joilla on merkitystä elintarvikehygienian kannalta. Puhtaanapitoon liittyvät oiva-rivit (3.1 ja 3.2) täytetään. Mittaukset tehdään ATP-mittarilla suunnitelmallisten tarkastusten yhteydessä ja ovat asiakkaalle maksuttomia. Projektista laaditaan projektisuunnitelma ja loppuraportti. Mittaukset tehdään ATP-mittarilla ja suunnitelmallisten tarkastusten yhteydessä ja ovat asiakkaalle maksuttomia. Salon valvontayksikkö on valmistellut kaikille yhteisen ohjeistuksen.

10.7. Säännöllinen valvonta

Säännöllisen valvonnan piiriin kuuluvat valvontakohteet ja tarkastusmäärät perustuvat kohteiden riskinarviointiin. Kunkin kohteen riskinarviointi löytyy Vatista. Listaus suunnitelmallisesti valvottavista elintarvikehuoneistoista liite 2. Maidontuotantotiloja on alueella vuoden 2019 lopulla 71 ja vuoden 2020 lopulla 64. Kaikissa elintarvikehuoneistoissa ei käydä joka vuosi mm. toiminnan osa-aikaisuudesta johtuen. Liikkuvat elintarvikehuoneistot, jotka on rekisteröity toisen valvontayksikön alueelle, voidaan tarkastaa ko. valvontayksikön pyynnöstä Liedon alueella osana suunnitelmallista valvontaa.

Suunnitelmallisen valvonnan osana vuosien 2020-2024 aikana on tarkoitus tehdä elintarvikevalvonnan tarkastuksia ilmoitettuihin huoneistoihin vuosittain keskimäärin 600 tarkastusta ja hyväksytyihin elintarvikehuoneistoihin noin 80. *Riskinarvioinnin pohjalta laaditaan vuosittain suunnitelma, joka löytyy excel-taulukkona P:YMPYTERVIOSASTON SALAISET elintarvikekohteet. Vati-järjestelmän ns. työlistaus tulee mahdollisesti korvaamaan excel-listan suunnitelmakauden aikana.* Riskinarvioinnista ja sen perusteista on mahdollista saada pyydettäessä lisätietoja valvontahenkilöstöltä. Elintarvikevalvonnan työnjakoa suunnitelmallisten tarkastusten osalta tarkastellaan vuosittain elintarviketiimissä. Elintarvikevalvonnan osalta tarkastustehokkuuden tavoite on 130 suunnitelmallista tarkastusta/htv.

10.8. Kunnan toimesta tapahtuva näytteenotto ja näytteiden tutkiminen

Näytteenotto ja tutkiminen ovat valvontamenetelmiä, joilla voidaan selvittää omavalvonnan toimivuutta sekä tuotteiden turvallisuutta ja määräystenmukaisuutta. Vastuu elintarviketurvallisuudesta on pääosin toimijoilla ja sen vuoksi näytteenottokin on pääasiassa toimijoiden vastuulla. Omavalvontajärjestelmän toimivuutta voidaan kuitenkin todentaa viranomaisnäyttein. Näytteenoton tarpeeseen ja tutkimusten laajuuteen vaikuttavat toimijan omavalvontasuunnitelma, sen toimivuus ja omavalvontanäytteiden tulokset. *Riskiperusteisesti näytteitä voidaan ottaa valvojan harkinnan mukaan. Jos yrityksen omavalvontanäytteiden ottamisessa on ongelmia tai niiden oikeellisuudesta on epäilyksiä tai hallinnollisten pakkotoimien valvomiseksi tarvitaan näytteenottoa, voidaan valvontasuunnitelmaan kuuluvien näytteiden lisäksi hakea maksullisia lisänäytteitä.*

Epidemioiden selvittämiseksi sekä asiakasvalitusten perusteella tai elintarvikkeista aiheutuviin terveysvaarantilanteisiin liittyvät tutkimukset tehdään tarvittaessa ympäristöterveydenhuollon kustannuksella. Eläinperäisiä elintarvikkeita käsittelevien laitosten riskiperusteinen viranomaisnäytteenottosuunnitelma on esitetty kohdekohtaisessa valvontasuunnitelmassa (saatavissa pyydettäessä valvontaeläinlääkäriltä). Näytteenottosuunnitelmassa huomioidaan lainsäädännön vaatimukset ja omavalvonnan toimivuus kohteessa. Lisäksi otetaan Ruokaviraston toimeksiantojen mukaisesti ns. vierasainenäytteitä kuten esim. kasvinsuojeluainejäämänäytteitä.

Laatinut: Johanna Mäkinen

Hyväksynyt: Ympäristöterveyslautakunta 4.12.2019

10.9. Ensisaapumisvalvonta

Ensisaapumisvalvonta on elintarvikevalvontaa, joka kohdistuu muista Euroopan Unionin jäsenmaista sekä eräistä muista maista Suomeen toimitettaviin eläimistä saataviin elintarvikkeisiin. Ensisaapumisvalvonnan tarkoitus on turvata mainittujen elintarvikkeiden elintarvikehygieeninen laatu ja estää eläintautien leviäminen niiden välityksellä. Ensisaapumisvalvonnan kohteita on alueella tällä hetkellä 9.

11 Terveysuojelu

Terveysuojelulain tarkoituksena on ylläpitää ja edistää väestön ja yksilön terveyttä. Lain tavoitteena on myös ehkäistä, vähentää ja poistaa sellaisia elinympäristössä esiintyviä tekijöitä, jotka saattavat aiheuttaa terveyshaittaa. Terveysuojelun valvontaohjelman sisällön määrittelevät sekä terveysuojelulaki että valtioneuvoston asetus ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisista valvontaohjelmista. Myös terveysuojelun valvontaohjelman tavoitteena on yhtenäistää valvontakäytäntöjä koko maassa ja saattaa toiminnanharjoittajat samanarvoiseen asemaan valvonnan tiheyden ja laadun osalta. *Tätä teemaa tukevat terveysuojelulain valvontaohjelman painopisteet, joita ovat omavalvonnan tukeminen ja elinympäristöterveyden edistäminen.* Terveysuojelulaki sisältää yleisperiaatteen, *jonka mukaan toiminnanharjoittajan on suunniteltava ja toteuttava toimintansa siten, että terveyshaittojen syntyminen ehkäistään. Toiminnassa otetaan mahdollisuuksien mukaan huomioon yksilöiden tai ryhmien erityinen herkkyys ja niistä seuraavat erityisvaatimukset.*

11.1 Terveysuojelulain mukaisten tarkastusten suunnittelu ja toteutus

Suunnitelmallisia terveysuojelun tarkastuksia on tarkoitus tehdä vuonna 2021 mm. päiväkoteihin 71, kouluihin 23 ja hoitolaitoksiin 27. Terveysuojelukohteiden osalta kohteiden riskinarviointia Vatissa tullaan päivittämään ja koronasta johtuen siirtyneitä tarkastuksia jakamaan suunnitelmakaudelle.

Katso kohta: 3.1.2 Tarkastuksen sisältö ja tarkastukseen keskimääräisesti käytettävä aika. Terveysuojelulain mukaisen valvontatarkastuksen tavoitteena on varmistua siitä, että elinympäristöön vaikuttava toiminta on suunniteltu ja järjestetty siten, että väestön ja yksilön terveyttä ylläpidetään ja edistetään. Elinympäristöön vaikuttavan toiminnan harjoittajan on tunnistettava toimintansa terveyshaittaa aiheuttavat riskit ja seurattava niihin vaikuttavia tekijöitä (omavalvonta). Toimintaa on harjoitettava siten, että terveyshaittojen syntyminen mahdollisuuksien mukaan estyy. *Terveysuojelulain mukaisten tarkastusten sisältö ja ohjeistus on kuvattu Valviran tarkastusohjeissa, joihin laatujärjestelmässä viitataan. Laatujärjestelmään on lisäksi kirjattu yksikön linjauksia tulkinnanvaraisissa tilanteissa.*

11.2 Valvontasuunnitelman painopisteet

Valvira laatiman valvontaohjelman 2020–2024 painopisteet ja painopisteiden huomioiminen Liedon yksikössä suunnitelmakaudella.

Kohdassa 10.2 kuvatut elintarvikevalvonnan painopisteet koskevat myös terveysuojelua mm. digitalisaatio ja tiedolla johtaminen sekä valmius ja kriisinhallinta. Vatin tietojen ajantasaisuus, yhtenäiset kirjauskäytännöt ja Vatin hyödyntäminen ovat painopiste ja vaativat myös edelleen opettelua.

Omavalvonnan tukeminen:

- Omavalvontaa edistetään ja varmistetaan tarkastuskäynneillä. Toimivan omavalvonnan huomioiminen tarkastustiheydessä.
- Talousveden laatuun vaikuttavia riskejä arvioidaan ja hallitaan yhdessä talousvettä toimittavien laitosten kanssa.

Elinympäristöterveyden edistäminen ja yhteistyö:

- Yhteistyötä muiden viranomaistahojen kanssa pyritään kehittämään ja parantamaan (esim. pelastuslaitos ja sosiaalitoimi, työsuojelu ja työterveydenhuolto).

Laatinut: Johanna Mäkinen

Hyväksynyt: Ympäristöterveyslautakunta 4.12.2019

- Yhteistyön tiivistäminen ja yhteistyön toimintamallin luominen ja jalkauttaminen erityisesti vesilaitosten kanssa
- Valtakunnallisten painopistealueiden lisäksi valvontayksikön omana painopistealueena on vesiosuuskuntien riskinarvioinnin loppuunsaattaminen ja desinfiointivalmiuden kehittäminen.

11.3 Näytteenotto ja näytteiden tutkiminen

Näytteenotto on osa säännöllistä valvontaa. Terveydensuojelulaki ja sen perusteella annetut säädökset määrittelevät varsin tarkasti talous- ja uimavesistä otettavat näytemäärät sekä näytteistä tehtävät analyysit.

Talousveden laatuvaatimukset ja näytteenotto on määritelty seuraavissa säädöksissä:

- STM:n asetus (461/2000) talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista
- STM:n asetus (401/2001) pienten yksiköiden talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista

Valvontatutkimusohjelmat löytyvät sähköisessä muodossa: P-asemalta. Paperiversiot valvovalla terveystarkastajalla ja Liedon toimipisteessä toimialajohtajan huoneessa.

Uimavesien laatuvaatimukset ja näytteenotto on määritelty seuraavissa säädöksissä:

- **Allasvedet** STM:n asetus (315/2002) uimahallien ja kylpylöiden allasveden valvontatutkimuksista ja laatuvaatimuksista
- **Uimarantavedet** STM:n asetus (354/2008) pienten yleisten uimarantojen valvonnasta.
- **EU:lle raportoitavat uimarantavedet** STM:n asetus (177/2008) yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta

Uimarantavesien osalta tarkempi näytteenottosuunnitelma/seurantakalenteri laaditaan vuosittain keväällä ja allasvesien osalta viiden vuoden välein (löytyvät sähköisessä muodossa: P-asemalta).

* Yleiset uimarannat, yli 100 kävijää/pvä ns. EU-ranta. Seurantakalenterin mukaisesti, ennen uimakauden (15.6 – 31.8) alkua ja 1 krt / kuukaudessa uimakauden aikana (yhteensä 4 näytettä).

Pienet uimarannat, < 100 kävijää 1 krt / kuukaudessa uimakauden aikana (yhteensä 3 näytettä).

Talviuimapaikat riskinarvioinnin perusteella, yleensä 1 – 3 näytettä/talvi.

Toiminnanharjoittajan pyynnöstä (esim. leirikeskukset) 1 - 3 näytettä uimakauden aikana.

* Uimahallit ja kylpylät yms., asetus STMa 315 / 2002 Valvontatutkimusohjelman mukaisesti. Seuraavat altaat poissa käytöstä 2020: Merihotelli, Utö/Parainen, Airisto spa, Parainen; Palvelukeskus Loimikoti, Loimaa;

Liite 1. Uimarantaluettelo ja vesinäytteiden näytteenottosuunnitelman perusteet

* Uimahallit ja kylpylät yms., asetus STMa 315 / 2002 Valvontatutkimusohjelman mukaisesti, ks. taulukko.

Laatinut: Johanna Mäkinen

Hyväksynyt: Ympäristöterveyslautakunta 4.12.2019

VESINÄYTTEET VESILAITOKSET JA ALLASVEDET

Vesilaitos	Viranomaisnäytteet kpl, kk												Viranomaisnäytteet + käyttötarkkailunäytteet kpl	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
Björkboda Vattenandelslag									1					3
Näsby vattenverk				1					1					6
Korpo vattenverk		2		2			2				2			16
Kimitoöns Vatten	4		4		4		4		4		4			66
Nagu vattenverk		2		2		2	2		2		2			30
Pargas Vatten	2		2	2		2		2	2		2			17
Salmonfarms vattenverk		1			1			1			1			24
Utö vattenandelslag	1						1							6
Ariston Matkailukeskus				1			1			1				3
Nilsbyn koulu										1				1
Sauvon vesilaitos		2		2		2		2		2		2		25
Paimion vesilaitos + Mäntykankareen Vesi	2		2	2		2	2		2	2		2		38
Liedon vesi + Tarvasjoen verkosto	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	72
Pöytyän vesilaitos (Pihlava)	1	1	1	1	1		1	1	1		1			9
Auran vesilaitos (Pihlava)	1	1	1	1	1		1	1	1		1			9
Pöytyä: Yläneen verkosto (Laihia)		1	1	1	1		1	1	1	1				8
Marttilan verkosto (Parravaha)	1	1				1		1			1	1		6
Koski TI Verkosto (Hevonlinna ja Santtio)	1	1				1		1			1	1		12
Pöytyä Karinaisten verkosto (Parravaha)	1	1				1		1			1	1		5
Kaarinan kaupunki	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	36
Uudenkartanon vesiosuuskunta (Yläne)		1			1			1			1			4
Suurilan vesiosuuskunta		1			1			1			1			4
Käyrän työsiirtola			1		1			1		1				4

Laatinut: Johanna Mäkinen

Hyväksynyt: Ympäristöterveyslautakunta 4.12.2019

Loim.Sulajoen, Lähteenkorvan, Metsämaan vedenottamot	2	2	2	2	2		2	2	2	2	2			45
Hosihaudan, Kotasuon Penturan vedenottamot	2		2	2				2		2				34
Palo ja Uotilan vedenottamot	2		2	2				2		2				26
Oripään vedenottamo	1		1	1			1		1	1				14
UIMA-ALLASVEDET														
Airisto spa (allas EI käytössä)														0
Malms skola (3 kk käytössä)			1											2
Folkhälsanhuset	1			1				1			1			4
Kärkulla	1			1				1			1			4
Kasnäs Badhus		1		1		1		1		1		1		6 x 7 allasryhmien lkm = 42
Paimion uimahalli, Solina	1	1	1	1	1	1		1	1	1	1	1		48
Kaarinan uimahalli	1	2	1	1	1	1		1	2	1	1	1		42
Toivonlinna		1							1					2
Loimaan uimahalli Vesihovi	1	1	1	1	1	1		1	1	1	1	1		11 x 4 altaiden lkm = 45
Tarvasjoen uimahalli	1		1	1				1			1			10
Kyrön maauimala						1	1	1						3
Krapurannan uima-allas							1							2

Laatinut: Johanna Mäkinen

Hyväksynyt: Ympäristöterveyslautakunta 4.12.2019

11.4 Yksityiset talousvesikaivot

Yksityisien talousvesikaivojen näytteenottoa avustetaan antamalla asiakkaille näytepulloja toimipisteistä sekä kuntien yhteispalvelupisteistä, lista pisteistä on P- asemalla. Kaivon käyttäjille annetaan neuvontaa ja ohjausta veden laatuun liittyvissä asioissa.

11.5 Terveydensuojelun suunnitelmalliset tarkastukset ja elinympäristöterveyden edistäminen

Terveydensuojelun osalta suunnitelmalliset tarkastukset tehdään Vatin kohdekohtaisen riskinarvioinnin mukaisesti. Suunnitelmallisia tarkastuksia tehdään vuosittain noin 330. *Suunnitelmakauden painopisteet, omavalvonnan tukeminen ja elinympäristöterveyden edistäminen, huomioidaan tarkastuksilla ja toiminnassa. Terveyshaittojen tunnistaminen ja ennalta ehkäiseminen edellyttävät jatkuvaa vuoropuhelua eri tahojen kesken. Parhaaseen lopputulokseen päästään säännöllisellä yhteistyöllä (mm. maankäytön suunnittelu, sisäilmatyöryhmätyö, häiriötilanne- ja valmiussuunnitelmien yhteensovittaminen sekä harjoittelu). Kaikista yhteistyökouksista, joihin valvontahenkilöstö osallistuu, tulee laatia muistio. Tapahtumat kirjataan kunnittain Vatiin.*

11.6 Radon

Säteilylaki (156 §) velvoittaa selvittämään muiden oleskelutilojen radonpitoisuudet. Muussa oleskelutilassa henkilömäärä on yleensä tilojen kokoon nähden asuntoja suurempi ja niissä oleskelee muitakin kuin työntekijöitä. Erityisesti lasten osalta altistumisen rajoittaminen on tärkeää, koska säteilyannos kertyy elimistöön koko eliniän ajan. Terveydensuojelulain mukaisia suunnitelmallisen valvonnan piirissä olevia muita oleskelutiloja ovat mm. koulut, päiväkodit, liikuntatilat, kylpylät, uimahallit, majoitushuoneistot, kauneushoitolat, tehostettu palveluasuminen ja vastaanottokeskukset. Näiden toiminnanharjoittajien on tarkastuksen yhteydessä annettava selvitys sisäilman radonpitoisuudesta.

12 Tupakkalainvalvonta

Tupakkalain suunnitelmallista valvontaa on edellisellä suunnitelmakaudella yksinkertaistettu. Suunnitelmallisen valvonnan piiristä on poistettu sellaiset kohdetyypit, joissa tupakointi on tupakkalain perusteella kielletty. Tupakkalain tarkoituksena on vähentää kaikenikäisten ihmisten altistumista ympäristön tupakansavulle. Tupakoinnin aiheuttamia haittoja ehkäistään kuitenkin tehokkaimmin rajoittamalla uusien tupakoitsijoiden määrää. Käytännössä monet aloittavat tupakoinnin jo ennen kuin ovat saavuttaneet tupakan ostamiseen oikeuttavan iän. Juuri tässä vaiheessa ennaltaehkäisevien toimien terveyttä edistävä kokonaisvaikutus on suurimmillaan.

Tarkastuksilla on varmistettava, että tupakkalain 12 §:n 1 momentin mukaisia tupakointikieltoja noudatetaan. Tupakointi on kielletty:

- 1) perhepäivähoidon sisätiloissa perhepäivähoidon aikana, päiväkotien sisätiloissa ja ulkoalueilla sekä lastensuojelulain (417/2007) tai mielenterveyslain (1116/1990) nojalla hoitoa antavien laitosten alle 18-vuotiaille tarkoitetuissa sisätiloissa ja heille tarkoitetuilla ulkoalueilla;
- 2) perusopetusta, ammatillista koulutusta ja lukio-opetusta antavien oppilaitosten sisätiloissa ja oppilasasuntoissa sekä niiden käytössä olevilla ulkoalueilla;
- 3) virastojen ja viranomaisten sekä niihin verrattavien julkisten laitosten yleisölle ja asiakkaille varatuissa sisätiloissa;
- 4) sisätiloissa järjestettävissä yleisissä tilaisuuksissa;
- 5) työyhteisöjen yhteisissä ja yleisissä sekä asiakkaille tarkoitetuissa sisätiloissa, jollei jäljempänä toisin säädetä;
- 6) yleisten kulkuneuvojen sisätiloissa;
- 7) asunto-osakeyhtiön tai muun asuinyhteisön asuinkiinteistöjen yhteisissä ja yleisissä sisätiloissa;
- 8) ulkoalueilla järjestettävien yleisten tilaisuuksien katoksissa ja katsomoissa sekä muissa tilaisuuden seuraamiseen välittömästi tarkoitetuissa tiloissa, joissa osallistujat oleskelevat paikoillaan.

Laatinut: Johanna Mäkinen

Hyväksynyt: Ympäristöterveyslautakunta 4.12.2019

Jos elinkeinonharjoittaja sallii tupakoinnin ravitsemisliikkeensä ulkona olevassa tarjoilutilassa tai muualla hallinnassaan olevalla ulkoalueella, hänen on huolehdittava, ettei tupakansavu kulkeudu sieltä avoimen ikkunan, oven, muun aukon tai ilmanvaihdon kautta ravitsemisliikkeen sisätiloihin.

Asunto-osakeyhtiö tai muu asuinyhteisö voi kieltää tupakoinnin hallitsemallaan yhteisellä ulkoalueella rakennuksen ilmanottoaukkojen läheisyydessä, lasten leikkialueella ja yhteisillä parvekkeilla.

12.1 Tupakkalain suunnitelmallinen valvonta suunnitelmakaudella

Valtakunnallisessa ohjeistuksessa tupakkavalvonnan tarkastustiheys on 0,5 vähittäismyynnin ja 0,3 ravintoloiden erillisten tupakointitilojen osalta. Tupakkatuotteiden tukkumyyjiä on yksi. Tupakkatuotteiden ja nikotiinisteiden myynnin osalta valvontaohjelman tarkastustiheyttä ei ole perusteltua vähentää riskinarvioinnin perusteella.

Liedossa ei ole omaa riskinarviointia tupakkavalvonnan kohteille. Valvonta tehdään pääosin muun valvonnan (elintarvikevalvonta) yhteydessä. Tupakkalain toteutumista voidaan valvoa samalla, kun valvontakohteeseen kohdistetaan muuta ympäristöterveydenhuollon valvontaa. Esimerkiksi elintarvikemyymälöihin ja kioskeihin kohdistuvan muun ympäristöterveydenhuollon lain mukaisen tarkastuksen yhteydessä on luontevaa valvoa myös tupakan myyntiä ja markkinointia koskevia säännöksiä tupakkalain perusteella sekä nikotiinikorvaushoitovalmisteiden myyntiä lääkelain perusteella. Joissakin terveydensuojelulain mukaisissa tarkastuskohteissa, kuten päiväkodeissa ja oppilaitoksissa, on terveydensuojelulain mukaisen tarkastuksen yhteydessä usein perusteltua tehdä havaintoja tupakkalain noudattamisesta. Mikäli tarkastuksella havaitaan puutteita tupakkalain noudattamisessa, tehdään tarkastuskohteeseen tupakkalain mukainen tarkastus.

Suunnitelmakauden painopisteenä on omavalvonnan tukeminen ja yhteistyö ehkäisevän päihdetyön kanssa sekä laittoman kaupan ehkäisy ja viranomaisten välinen yhteistyö. Suunnitelmakauden lopulla myös tuotevalvonta ja markkinoinnin valvonta. Tupakkalaissa omavalvontasuunnitelman laatimisvelvollisuudesta on erikseen säädetty tupakkalaissa tarkoitettujen tuotteiden myynnin sekä tupakointitilallisten ravitsemisliikkeiden osalta. Näiltä osin omavalvonta on elinkeinonharjoittajalle pakollista. Omavalvonnan painopisteen tavoitteena on auttaa parantamaan toiminnanharjoittajien omavalvonnan laatua, lisätä valvonnan näkyvyyttä ja vaikuttavuutta sekä edistää valvontakohteista tehtävää riskinarviointia. Tupakkalain valtakunnallisen valvontaohjelmakauden painopisteenä vuosille 2020–2021 ovat savukkeiden ja kääretupakkatuotteiden vähittäismyynnipakkausten uudet pakolliset merkinnät. Käytännössä tämä tarkoittaa, että tupakkalain mukaisessa myynnin valvonnassa kiinnitetään vähittäismyynti-pakkausten osalta erityistä huomiota uusiin pakollisiin merkintöihin. Lisäksi valvonnan toteuttamisessa tulisi kiinnittää huomiota viranomaisyhteistyön toimintatapojen luomiseen ja vakiinnuttamiseen sekä yhteistyön toimivuuteen. Viranomaisten välinen tiivis yhteistyö paikallisella, alueellisella ja valtakunnallisella tasolla mahdollistaa tehokkaan puuttumisen tupakkatuotteiden laittomaan kauppaan. Tupakkalain valvonnan osalta valtakunnallisessa ohjelmassa kannustetaan myös suuntaamaan resursseja vaikuttavampaan suuntaan käyttämällä aiempaa tehokkaampia toimintamuotoja. Tiettyjen valvontakohdetyypien, kuten esimerkiksi ulkona järjestettävien yleisten tilaisuuksien, kohdalla voidaan tarkastustoiminnan rinnalla tai sijaan käyttää toiminnanharjoittajille järjestettäviä yhteiskoulutuksia. Tupakkavalvonnassa ei ole havaittu alueella merkittäviä epäkohtia.

Tupakkavalvonnan osalta suunnitelmaan ei sisälly näytteenottoa. Mahdollisissa epäselvissä ja tai riitatilanteissa voidaan ottaa näyte. Valvontakohteiden ajantasaiset tiedot löytyvät Vatista, lista vuonna 2019 aktiivisena olevista toimijoista liitteenä (liite 2).

12.2 Nikotiinivalmisteiden valvonta

Tupakoinnin lopettamiseen tarkoitettuja nikotiinikorvausvalmisteita saa myydä apteekkien lisäksi tupakkaa myyvissä kaupoissa, huoltoasemilla ja kioskeissa myyntipaikan sijaintikunnan myöntämän luvan perusteella. Nikotiinikorvaushoitoon tarkoitettut itsehoitovalmisteet on luokiteltu lääkkeiksi ja niitä saadaan myydä valvotusti yli 18-vuotiaille. Lääkelaisissa on säädetty kunnalle tehtäviä nikotiinivalmisteiden lupa- ja valvontaviranomaisena. Lääkelain mukaisesta nikotiinivalmisteiden vähittäismyynnin valvonnasta ei ole valtakunnallista valvonta-

Laatinut: Johanna Mäkinen

Hyväksynyt: Ympäristöterveyslautakunta 4.12.2019

ohjelmaa. Lääkelakiin perustuvaa nikotiinikorvaushoitovalmisteiden myyntiä valvotaan ensisijaisesti muun tarkastuksen yhteydessä. Nikotiinivalmisteiden myyntipaikkoja on 81 kpl.

13. Erityistilanteisiin varautuminen ja toiminta erityistilanteissa

Elintarvike- ja terveydensuojelulaissa on määräykset siitä, että kunnan on ennakolta varauduttava erityistilanteisiin. *Ympäristöterveyspalveluille on laadittu häiriötilannesuunnitelma vuonna 2010 ja sitä päivitetään tarvittaessa, viimeksi vuonna 2019. Suunnitelma on jaettu osaston henkilökunnalle ja se löytyy sähköisessä muodossa P-asemalta ympäristöterveyspalveluiden alta.* Suunnitelma on toimitettu mm. sopijakuntiin, jossa se on liitetty osaksi kuntien omaa valmiussuunnitelmaa. Erityistilannesuunnitelma päivitetään aina tarvittaessa. Päivitetty versio toimitetaan henkilökunnalle ja tarpeellisille yhteistyötahoille. *Päivityksestä vastaa toimialajohtaja.*

14. Epidemioiden selvittäminen

Epidemioiden selvittäminen kuuluu kunnan tehtäviin ja niiden selvittämiseen on varauduttava myös budjetissa. Epidemioiden selvittäminen (mm. toimintaohjeet) on kuvattu valmiussuunnitelmassa. Epidemiaselvitystyöryhmät on nimetty kunnittain ja ne löytyvät valmiussuunnitelman liitteestä numero 2. *Epidemiaselvitystyöryhmiä on seitsemän (7) ja ne kokoontuvat tarvittaessa. Ryhmien yhteystiedot tarkastetaan vuosittain, yhteystietojen päivityksestä vastaa toimistosihteerä Tiina Riikonen.* Vesilaitosten valvontatutkimusohjelmissa on ohjeita talousvesivälitteisten epidemiatilanteiden varalle.

15. Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi

Toteutumisen tehdään sähköisesti VYHA-järjestelmässä ja käsitellään ympäristöterveyslautakunnan kokouksessa.

Laatinut: Johanna Mäkinen

Hyväksynyt: Ympäristöterveyslautakunta 4.12.2019

Liite 1. Uimarantaluettelo ja vesinäytteiden näytteenottosuunnitelman perusteet

Kunnan terveydensuojeluviranomaisen on laadittava uimarantaluettelo ennen kunkin uimakauden alkua Sosiaali ja terveysministeriön asetuksien 177/2008 ja 354/2008 soveltamisalaan kuuluvista yleisistä uimarannoista. Uimakausi alkaa 15.6. ja päättyy 31.8. Yleisellä uimarannalla tarkoitetaan rantaa (EU uimaranta), jolla arvioidaan käyvän uimakauden aikana huomattava määrä uimareita (yli 100 uimaria). Pienellä yleisellä uimarannalla tarkoitetaan rantaa, jolla ei odoteta käyvän huomattavaa määrää uimareita. Uimarantaluettelo tarkastetaan vuosittain ja näytteenottoajankohdat päivitetään. Päivitetty luettelo on vuosittain nähtävillä Liedon kunnan www-sivuilla ja yleisölle varataan mahdollisuus kommentoida suunnitelmaa ennen uimakauden alkua.

Uimavesinäyte otetaan uimarannan osasta, jossa suurin osa uimareista käy uimassa tai jossa uimavesiprofiilin mukaan on odotettavissa suurin saastumisen riski. Jos näytteenottaja on muu kuin kunnan terveydensuojeluviranomainen, kunnan terveydensuojeluviranomaisen on varmistuttava, että näytteenottaja tuntee näytteenottoon liittyvät yleiset periaatteet. Valvontatutkimustulokset ja tiedot uimavedestä tehdyistä aistinvaraisista havainnoista on toimitettava välittömästi kunnan terveydensuojeluviranomaiselle. Lyhytkestoisien saastumisen aikana otettu seurantakalenterin mukainen näyte voidaan jättää huomioimatta, mutta se on korvattava liitteen III mukaisesti otetulla näytteellä. EU-uimarannoilta ensimmäinen vesinäyte otetaan noin kaksi viikkoa ennen uintikauden alkua ja vähintään kolme näytettä uintikauden aikana. Pieniltä yleisiltä uimarannoilta otetaan vähintään kolme näytettä, lisäksi haetaan joitakin näytteitä leirikeskuksista yms uimapaikoista.

Parainen

Solliden, Norrby*

Bläsnäs*

Mustfinn*

Framnäs (Nauvo)*

Likholm (Korppoo)*

Kalkholmen*

Lillholmen* yksi näyte

Kannvik (Iniö)* yksi näyte

Koupo (LT. srk), yksi näyte*

Vitteludd (Houtskär)*, yksi näyte

Paimio

Oinila (EU) neljä näytettä, ensimmäinen kesäkuun ensimmäisellä viikolla

Hiekkahelmi (EU) neljä näytettä, ensimmäinen kesäkuun ensimmäisellä viikolla

Rantala (p.srk)

Naskarlan lampi, yksi näyte

Leporanta, yksi näyte

Sauvo

Rantola (Sauvo)

Marjaniemi (Paimio/Sauvo, myös talousvesinäyte)

Ahtela(Turku)

Halssi (Liedon srk)

Sarapisto (Sauvo)

Kupiluoto (helluntaisrk) yksi näyte ja talousvesinäyte

Kaarina

Hovirinta (EU), neljä näytettä, ensimmäinen kesäkuun ensimmäisellä viikolla

Harvaluodon virkistysalue

Littoisten hiekkaranta

Raadelma

Voivala

Laatinut: Johanna Mäkinen

Hyväksynyt: Ympäristöterveyslautakunta 4.12.2019

Vuolahden leirikeskus

Harvaluodon virkistysalue talousvesi

Loimaa

Mellilän järvi (EU), neljä näytettä, ensimmäinen kesäkuun ensimmäisellä viikolla

Pappisten isojärvi

Loimikodin uimapaikka

Mustajärven leirikeskus, yksi näyte

Kakarlammen virkistysalue

Oripää

Vapaa-ajankeskuksen uimalampi

Lähteentuvan uimapaikka

Krapuranta, yksi näyte

Krapurannan maauimala, yksi näyte

Pöytyä

Koivuniemi (myös talousvesinäyte toukokuussa)

Kalikka (Pöytyän)

Kalikka (Loimaan)

Kyrön maauimala

Koski TI

Liipola

Marttila

Palainen (myös talousvesinäyte toukokuussa)

Lieto

Järvelä

Kemiönsaari

Eknäs Ekniemi (Kemiönsaari)*

Solbad (Gammelby, Folkhälsan)*

Kila Kiila (Kemiönsaari)*

Västerbukten (Ölmos, Kemiönsaari)*

Sandudden (Dalsbruk, Folkhälsan) *

Gräggnäs (Folkhälsan)*

Leirisalo (Salo), yksi näyte ja talousvesinäyte

Talviuintinäytteet (1 kpl)

Pyölinranta, Kaarina

Liipola, Koski TL

Järvelä, Lieto

Mellilänjärven rantasaunan ranta, Loimaa

Pappisten Isojärvi, Loimaa

Palainen, Marttila

Oinila, Paimio

Norrby Solliden, Parainen*

Valasranta, Pöytyä

Karunan talviuintipaikka, Sauvo

Lähteentuvan uimapaikka, Oripää

* toiminnanharjoittaja/kaupungin työntekijä ottaa näytteet

Laatinut: Johanna Mäkinen

Hyväksynyt: Ympäristöterveyslautakunta 4.12.2019

Liite 2. Toimipaikat ja toiminnot vuonna 2021, Vati-järjestelmä

Erillinen tiedosto